

כי תשא

השבת - "אות גדולה היא בינינו שבחרתי בכם"

הקדמה

בשתיים עשרה פרשות ובחמישה עשר מקומות בתורה נזכרת השבת¹. במספר מקומות היא נזכרת רק בפסוק אחד², ויש שאפילו רק בחצי פסוק³, אבל במספר מקומות מופיעה פרשה שלמה העוסקת בשבת. אחת הפרשות המיוחדות העוסקות בשבת מופיעה בתחילת פרשת כי תשא (לא, יב-יז). בפרשה זו, שעל פניה היא נראית כחוזרת על דברים שנאמרו במקומות אחרים, ומחדשת רק את עונשו של מחלל השבת, התחדשו דברים עליונים ונשגבים בענין השבת, שלא נאמרו בשום מקום אחר.

א. הפסוקים

כך נאמר בפרשה (לא, יב-יז):

יב. "ויאמר ד' אל משה לאמר:

יג. ואתה דבר אל בני ישראל לאמר: אך את שבתתי תשמרו, כי אות הוא ביני וביניכם לדרתכם, לדעת כי אני ד' מקדשכם.

יד. ושמרתם את השבת, כי קדש הוא לכם, מחלליה מות יומת, כי כל העשה בה מלאכה ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמיה.

טו. ששת ימים יעשה מלאכה, וביום השביעי שבת שבתון קדש לד', כל העשה מלאכה ביום השבת מות יומת.

טז. ושמרו בני ישראל את השבת, לעשות את השבת לדרתם ברית עולם.

יז. ביני ובין בני ישראל אות הוא לעולם, כי ששת ימים עשה ד' את השמים ואת הארץ, וביום השביעי שבת וינפש".

¹ בראשית (ב, א-ג);

בשלח (שמות טז, כב-ל); יתרו (שם כ, ח-יא); משפטים (שם כג, יב); כי תשא (שם לא, יב-יז); שם לד, כא); ויקהל (שם לה, א-ג);

קדושים (ויקרא יט, ג; שם, ל); אמר (שם כג, ג; כד, ה-ט); בהר (שם כו, ב);

שלח (במדבר טו, לב-לו); פינחס (שם כח, ט-י)

וואתחנן (דברים ה, יב-טו).

² שמות כג, יב; שמות לד, כא; ויקרא כג, ג.

³ ויקרא יט, ג; ויקרא יט, ל; ויקרא כו, ב.

ב. שאלות על הפרשה

בפרשה זו מרובות הכפילויות, וכבר העירו על כך המפרשים:

1. שאל האברבנאל⁴: "[השאלה השמינית] בכפל המופלג שבא במצוה זו. כי הנה אמר: 'אך את שבתתי תשמרו' (יג), וחוזר לומר שנית: 'ושמרתם את השבת' (יד), ואמר שלישית: 'ששת ימים יעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון קדש לדי' (טו), ואמר רביעית: 'ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת' (טז)"⁵.

האברבנאל שאל על הכפילות **בציווי על שמירת השבת**, והמפרשים העירו על כפילויות נוספות:

2. מדוע כתובים שלשה **נימוקים** לשמירת השבת: "כי אות הוא ביני וביניכם לדרתיכם לדעת כי אני ד' מקדשכם" (יג), "כי קדש הוא לכם" (יד), "ביני ובין בני ישראל הוא לעלם כי ששת ימים עשה ד' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש" (יז)⁶?

3. מדוע כתוב פעמיים **שעונשו** של מי שמחלל שבת הוא "מות יומת": "מחלליה מות יומת" (יד), "כל העשה מלאכה ביום השבת מות יומת" (טו)⁷?

4. מדוע כתוב פעמיים שהשבת היא **לדורות**: "אך את שבתתי תשמרו, כי אות הוא ביני וביניכם לדרתיכם" (יג), "ושמרו בני ישראל את השבת, לעשות את השבת לדרתם ברית עולם" (טז)?

5. מדוע כתוב פעמיים שהשבת היא **קדש**: "קדש הוא לכם" (יד), "קדש לדי" (טו)?
6. מדוע כתוב פעמיים שהשבת היא **אות בין ד' ובין בני ישראל**: "כי אות הוא ביני וביניכם לדרתיכם לדעת כי אני ד' מקדשכם" (יג), "ביני ובין בני ישראל הוא לעלם כי ששת ימים עשה ד' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש" (יז)⁸?

כמו כן שאלו המפרשים שאלות נוספות שאינן קשורות לכפילות:

7. מדוע כתבה התורה שהשבת היא לדורות, וכי לא פשוט שהמצוה היא לדורות?
8. מדוע פסוקים י"ג-י"ד נאמרו בלשון נוכח: "אך את שבתתי **תשמרו**, כי אות הוא ביני וביניכם **לדרתיכם**, לדעת כי אני ד' **מקדשכם**. **ושמרתם** את השבת כי קדש

⁴ בתחילת פרשת כי תשא.

⁵ ועיין גם ב"עקדת יצחק" בפרשת ויקהל שער חמשים וחמישה שאלה ב, באלשיך הקדוש בשאלה ט ובשאלה יח, בספר המפתח לספורנו בפרשתנו, וב"אור החיים" הקדוש תחילת פסוק יד, תחילת פסוק טו ותחילת פסוק טז.

⁶ אלשיך הקדוש שאלה י ו"מרכבת המשנה" על המכילתא כאן אות ד.

⁷ אלשיך הקדוש שאלה יז.

⁸ אלשיך הקדוש שאלה כא ו"כלי יקר" פסוק יג.

⁹ אלשיך הקדוש שאלה ז.

הוא **לכם**, ואילו פסוקים ט"ו-י"ז נאמרו בלשון נסתר: "ששת ימים יעשה מלאכה, וביום השביעי שבת שבתון קדש לך, כל העשה מלאכה ביום השבת מות יומת. **ושמרו בני ישראל את השבת, לעשות את השבת לדתם** ברית עולם. **ביני ובין בני ישראל אות הוא לעולם**"¹⁰?

ג. השבת כמעלת עם ישראל, והשבת כעדות עם ישראל על הקב"ה

כדי לענות על כל השאלות יש לעיין בדברי רש"י.

1. הסבר רש"י

כתב רש"י (יג): "כי אות היא ביני וביניכם – אות גדולה היא בינינו שבחרתי בכס, בהנחילי לכם את יום מנוחתי למנוחה". "לדעת – האומות בה כי אני ד' מקדשכם".

יש לציין שניתן לקרוא את המלה "גדולה" בחולם¹¹, אך בחומש עם פירוש רש"י הירש ניקדו את המלה בשורוק, ובחומש עם פירוש "דעת מקרא" כתבו "גדלה" בלא וו, וניקדו את הדלת בקבוץ והלמד דגושה, וכן נראה יותר, כיון שלפי ניקוד זה דברי רש"י דומים למה שתיקנו חז"ל בתפילת מנחה של שבת: "תפארת גדולה ועטרת ישועה, יום מנוחה וקדושה לעמך נתת".

מרש"י שכתב "אות גדולה", ומלשון התפילה "ועטרת ישועה" עולה שהשבת היא כעין כתר שנתן לנו הקב"ה, שבו הוא מכתיר אותנו על כל העמים, וזהו שכתב רש"י בהמשך הפסוק: "לדעת – האומות בה כי אני ד' מקדשכם".

דברי רש"י אלה דומים למה שכתבו התוספות במסכת חגיגה (ג ע"ב בד"ה "ומי כעמך") על תחילת אותה הברכה: "אתה אחד, ושםך אחד, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ": "אמרינן במדרש: שלשה מעידין זה על זה: ישראל ושבת והקדוש ברוך הוא.

ישראל והקדוש ברוך הוא מעידים על השבת שהוא יום מנוחה.
ישראל ושבת [מעידים] על הקדוש ברוך הוא שהוא אחד.

¹⁰ א. אלשיך הקדוש שאלה יח, "כלי יקר" פסוק יג, "שפתי כהן" ו"משך חכמה" פסוק טז.
ב. המפרשים שאלו שאלות נוספות רבות (עיין באברבנאל ששאל שש שאלות נוספות, וב"עקדת יצחק" שגם כן שאל שש שאלות נוספות, ובאלשיך הקדוש ששאל חמש עשרה שאלות נוספות), ועל חלקן כבר ענה רש"י, אך הבאנו רק שאלות אלו, כיון שהן נראות השאלות העיקריות, והן גם מתקשרות למהלך אחד, כפי שיבואר בסמוך.
¹¹ כך משמע מרש"י ביחזקאל כ, יב.

הקב"ה ושבת [מעידים] על ישראל שהם יחידים באומות"¹².

2. כפל הציוויים והנימוקים של "אות"

לפי רש"י עולה שהנימוק הראשון: "כי אות הוא ביני וביניכם", איננו הנימוק שכתוב בסוף הפרשה: "ביני ובין בני ישראל אות הוא ללכם, כי ששת ימים עשה ד' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש", אלא האות הראשון מעיד על מעלת עם ישראל, ואילו האות האחרון מעיד על כך שהקב"ה ברא את העולם בששה ימים!¹³

על פי זה מיושבת הכפילות בין שניים מהנימוקים, וגם הכפילות באותות (שאלות 6 ו-2 בחלקה): בני ישראל מצווים לשמור את השבת גם מפני שבכך הם מעידים על כך שד' בחר בהם, וגם מפני שבכך הם מעידים על הקב"ה שברא את העולם בששה ימים, וממילא מיושבת גם הכפילות בציווי על שמירת השבת (שאלה 1 בחלקה).

על פי יסוד זה נראה לענות גם על שאר השאלות שנשאלו:

3. כפל הציוויים והנימוקים של "קדש"

על פי זה ניתן גם להסביר מדוע בפסוק י"ד נאמר: "קדש הוא לכם" ואילו בפסוק ט"ו נאמר: "קדש לד'" (שאלה 5). "קדש הוא לכם" מדבר על קדושת עם

---

¹² התוספות שם המשיכו: "ועל זה סמכין לומר 'אתה אחד' במנחה בשבת, אף על פי שאינו מדבר מעניינא דיומא דשבת כמו תפילת ערבית ושחרית". כעין זה כתב הטור באורח חיים סימן רצב, ועיין עוד ב"תורה שלמה" כאן פסוק יז אות צט.

יש לציין שגם המשך הברכה של "אתה אחד": "מנוחת אהבה ונדבה, מנוחת אמת ואמונה, מנוחת שלום ושלוה והשקט ובטח, מנוחה שלמה שאתה רוצה בה, יכירו בניך וידעו כי מאתך היא מנוחתם, ועל מנוחתם יקדישו את שמך", מקורו בפרשתנו, שכן כתב רש"י על המלים "שבת שבתון קדש לד'" (טו): "שבת שבתון – מנוחת מרגוע, ולא מנוחת ארעי. קדש לד' – שמירת קדושתה לשמי ובמצותי".

ועיין ב"עיוני רש"י" כאן (לרב אברהם יצחק ברזל, מכון "למען ידעו" בני ברק, קרית ספר תשנ"ח).

¹³ כעין דברי רש"י כתבו גם החזקוני, הרלב"ג, "הכתב והקבלה", רש"י הירש, "דעת סופרים", "דעת מקרא" וכן רש"י ורד"ק ביחזקאל כ, יב ו"ערוך השלחן" (אורח חיים רמב, א) ועיין גם בראב"ע בפירושו הקצר. גם האברבנאל וה"כלי יקר" פירשו שהאות כאן שונה מהאות שבפסוק יז, אך הם לא פירשו כרש"י, ועיין ב"הכתב והקבלה" שהעיר על האברבנאל שדבריו אינם בדרך הפשט. ועיין בראב"ע בפירושו הארוך (פסוק יג ופסוק יז) שכתב שהאות הראשון הוא אותו שכתוב בסוף הפרשה: שבני ישראל מעידים על הקב"ה שברא את העולם.

ישראל¹⁴, ואילו "קדש לד"י" מדבר על השבת כמעידה על כך שהקב"ה ברא את העולם בששה ימים.

אך יש לברר: מה התחדש בנימוק שבפסוק י"ד: "קדש הוא לכם"? והרי כבר נאמר בפסוק י"ג: "כי אני ד' מקדשכם"¹⁵!

נראה להסביר שמהמלים "אני ד' מקדשכם" ניתן היה להבין שד' מקדש את ישראל באופן כללי, ושמירת השבת על ידי עם ישראל ולא על ידי אומות העולם רק מהווה סימן לכך¹⁶. לכן הוסיפה התורה ואמרה: "קדש הוא לכם", דהיינו שהשבת עצמה גם מקדשת את ישראל כאשר הם שומרים אותה, כמו שאמרו חז"ל במכילתא כאן: "קדש היא לכם – מגיד שהשבת מוספת קדושה על ישראל". ואף על פי שכל מצוה מקדשת את ישראל, מכל מקום מיוחדת היא השבת שמקדשת את ישראל יותר משאר המצוות¹⁷.

נראה להוסיף שהמלים "קדש לד"י" מהוות גם כן נימוק לשמירת השבת, אף על פי שלא כתובה לפנייהם המלה "כי". משמעות הנימוק היא שעלינו לשמור את השבת לא רק בשביל להעיד על כך שהקב"ה ברא את העולם בששה ימים, אלא גם מפני שהקב"ה קידש את יום השבת. ואמנם הקב"ה קידש את יום השבת מפני שבו הוא שבת מכל מלאכתו, וכפי שנאמר בפרשת "ויכלו": "ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אתו, כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלקים לעשות" (בראשית ב, ג), אך משם נראה שאכן זהו נימוק נוסף – שהקב"ה ציווה שנשמור את היום שהוא קידש!

מה ההבדל בין העדות על כך שד' ברא את העולם לבין "קדש לד"י"?

¹⁴ עיין "זית רענן" השלם על הילקוט שמעוני כאן (רמז שצ): "ולא עוד וכו' מעיד – וכתבו התוספות בחגיגה: שלושה מעידין זה על זה: הקב"ה וישבת וישראל, ואם כן כשישראל מעידין על הקב"ה גם הקב"ה והשבת מעידין על ישראל שהם עם קדוש, לכן אמר: 'כי קדש היא לכם'". ("זית רענן" הנדפס במהדורה הנפוצה של הילקוט שמעוני לא נדפס ענין זה). ועיין עוד ב"תורה שלמה" כאן פסוק יד אות נא ונב.

¹⁵ כאמור, כבר שאלו שאלה זו אלשיך הקדוש שאלה י ו"מרכבת המשנה" על המכילתא כאן אות ד.

¹⁶ עיין ב"ערוך השלחן" אורח חיים רמב, א.

¹⁷ א. עיין ב"מרכבת המשנה" למכילתא שם אות ד ששאל הרי במכילתא משפטים (כ, א) נאמר שכל מצוה מקדשת את ישראל ומה החידוש בכך שהשבת מקדשת את ישראל, ותירץ שכל מצוה מקדשת אבר אחד, ואילו השבת שקולה כנגד כל המצוות ומקדשת את כל האדם. ועיין עוד ב"עולת ראייה" ח"ב עמוד מה וב"עין איה" שבת ח"א פ"ב סימן רעח: "קדושת השבת יש שניים בכוחה: האחד מה שהיא מקדשת ומעלה את ישראל בקדושתה העליונה ומרוממת אותם בעצם קדושת היום למעלה מכל עניני החול ומדבקתם בכבוד עליון וקדושה עליונה. חוץ מזה היא ממשכת גם כן את כל ימי המעשה עם כל חילוניותם ושפלותם, שעל ידי מה שהם נזכרים בקדושת השבת הינם מתרוממים". ב. עיין בהגהות הגר"א שם במכילתא שמחק את המשך המשפט.

נראה להסביר את הדבר על פי מה שכתב בספר "אזנים לתורה" בפרשת בשלח על הפסוק "ויאמר אלהים: הוא אשר דבר ד': שבתון שבת קדש לד' מחר" (טז, כג): "אמנם קבלו כבר את השבת במרה, אבל רק **שבת של מנוחה, לנוח בו מעבודה קשה**, אבל לא מתחומין וטלטול (ואולי גם לא מהכנת צרכי אכל נפש). ולפיכך נסעו מאילים ביום השבת, כמבואר במסכת שבת (פז ע"א) ועתה נתן להם '**שבת קדש**', **שבת של קדושה**, ואסר להם תחומין וטלטול וכל מלאכה"¹⁸. דהיינו שמטעם עדות שדי ברא את העולם, היה מספיק לשבות ממלאכה באופן כללי, בלי לשבות ממלאכת אוכל נפש, אבל מצד הקדושה שקידש ד' את השבת, איסור המלאכה הוא מוחלט, ואפילו מלאכת אוכל נפש אסורה"¹⁹.

4. כפל העונשים

גם הכפילות בעונש (שאלה 3) מוסברת על פי זה, דהיינו שהעונש הנזכר בפסוק י"ד הוא מצד הפגיעה בקדושת עם ישראל, שכיון ששמירת השבת היא ככתר שנתן לנו המלך, הרי שמי שמחלל את השבת הרי הוא כמחלל את הכתר שנתן לו המלך, שעונשו מיתה²⁰, ואילו העונש הנזכר בפסוק ט"ו הוא מצד הפגיעה בעדות על כך שהקב"ה ברא את העולם, שהרי הוא ככופר בקב"ה²¹.

5. כפל ה"דורות"

גם ההדגשה שכתבה התורה שהשבת היא לדורות (שאלה 7), וגם הכפילות בענין זה (שאלה 4) מיושבות. ראשית יש לשים לב לכך שהמלה "לדורותיכם" בפעם הראשונה כתובה בנימוק: "כי אות הוא ביני וביניכם לדורותיכם, לדעת כי אני ד' מקדשכם", ואילו המלה "לדורתם" בפעם השניה כתובה בציווי על שמירת השבת: "ושמרו בני ישראל את השבת, לעשות את השבת לדורתם ברית עולם". מדוע בפעם הראשונה ההדגשה היא לגבי הנימוק, ואילו בפעם השניה ההדגשה היא לגבי הציווי?

¹⁸ עיין עוד בדבריו שם טו, כה; טז, ה; טז, כח; טז, כט.

¹⁹ עיין רש"י כאן (לא, טו) שכתב: "שבת שבתון - לכך כפלו הכתוב לומר שאסור בכל מלאכה, אפילו אוכל נפש, וכן יום הכפורים שנאמר בו: 'שבת שבתון הוא לכם' (ויקרא כג, לב) אסור בכל מלאכה, אבל יום טוב לא נאמר בו כי אם: 'ביום הראשון שבתון וביום השמיני שבתון' (שם, לט), אסורים בכל מלאכת עבודה, ומותרים במלאכת אוכל נפש".

²⁰ עיין ברש"י הירש בפסוק יג בד"ה "אך את שבתתי תשמרו".

²¹ עיין חולין ה ע"א ורש"י שם בד"ה "אלא לאו הכי קאמר", רמב"ם הלכות שבת פ"ל ה"ט"ו ו"מגיד משנה" שם, רמב"ן שמות כ, ח; כא, ב; ויקרא כה, ב; דברים ה, טו, ספורנו כאן פסוק יד, "בית יוסף" על הטור אורח חיים סימן רמב, "חיי אדם" הלכות שבת כלל א סעיף א, "קיצור שלחן ערוך" סימן עב סעיף א, "משנה ברורה" בהקדמה להלכות שבת ועוד.

לגבי הנימוק של קדושת עם ישראל היה אפשר לטעות שרק על הדור שיצא ממצרים, שבו היו משה ואהרן ומרים ושבעים הזקנים, נאמר שהוא קדוש²², אך לא על הדורות הבאים, ולכן הדגישה התורה: "כי אות הוא ביני וביניכם **לדרתיכם**, לדעת כי אני ד' **מקדשכם**", דהיינו שעם ישראל קדוש לכל דורותיו²³. לעומת זאת בפעם השניה, בציווי, היה אפשר לטעות שרק הדור שיצא ממצרים, שאכל מן, והיה משוחרר מדאגות של פרנסה הוא שחייב בשמירת שבת, אבל הדורות הבאים, שטרודים בפרנסתם בכל ימות השנה לא יצטרכו לשמור שבת, לכן הדגישה התורה: "ושמרו בני ישראל את השבת, **לעשות את השבת לדרתם** ברית עולם"²⁴.

6. לשון נוכח ולשון נסתר

כמו כן ניתן על פי זה להסביר מדוע פסוקים י"ג-י"ד מדברים בלשון נוכח, ואילו פסוקים ט"ז-י"ז מדברים בלשון נסתר (שאלה 8): פסוקים י"ג-י"ד מדברים על מעלת עם ישראל, ולכן הם נאמרו בלשון נוכח, כאב אוהב המדבר אל בנו האהוב: "אך את שבתתי **תשמרו**, כי אות היא ביני וביניכם **לדרתיכם**, לדעת כי אני ד' **מקדשכם**. **ושמרתם** את השבת כי קדש הוא **לכם**", ואילו פסוקים ט"ז-י"ז שאינם מדברים על מעלת עם ישראל, אלא על עדות עם ישראל על הקב"ה שברא את העולם, נאמרו בלשון נסתר: "**ושמרו בני ישראל** את השבת, לעשות את השבת **לדרתם** ברית עולם. ביני ובין **בני ישראל** אות הוא לעולם".

7. סיכום

במאמר זה התבאר שבפרשה מופיעים:
ארבעה ציוויים על שמירת השבת: שניים מצד מעלת עם ישראל, ושניים מצד עדות עם ישראל על הקב"ה שברא את העולם בששה ימים.
ארבעה נימוקים שהם מתפרטים לשני זוגות:
שני נימוקים של "אות": אחד מצד מעלת עם ישראל, ואחד מצד עדות עם ישראל על הקב"ה שברא את העולם בששה ימים.
שני נימוקים של "קדש": אחד מצד מעלת עם ישראל, ואחד מצד עדות עם ישראל על הקב"ה שברא את העולם בששה ימים, וקידש את היום השביעי.

²² עיין ספר הכוזרי א, צה.

²³ עיין בספר "שמירת הלשון" ח"ב לפרשת שלח לך (בחלק מהדפוסים צויין שם פרק יט).

²⁴ ועיין עוד ברש"י שמות יב, יז וב"דעת סופרים" כאן בפסוק יג ובפסוק טז.

שני עונשים : אחד מצד מעלת עם ישראל, ואחד מצד עדות עם ישראל על הקב"ה שברא את העולם בששה ימים.

8. מבנה הפרשה

יש לציין שהציוויים, הנימוקים והעונשים מופיעים בצורה מסודרת להפליא, כאשר הפרשה מחולקת לשני חלקים :
חלק א' : מצד קדושת עם ישראל.
חלק ב' : מצד עדות עם ישראל על הקב"ה שברא את העולם.
כל אחד מהחלקים מחולק לשני חלקי משנה : בחלק המשנה האחד מופיעים **ציווי ונימוק של "אות"**, ובחלק המשנה השני מופיעים **ציווי, נימוק של "קדש"** ועונש. ארבעת חלקי המשנה מסודרים בצורה כזו שחלק ב' (הכללי) פותח במה שסיים חלק א' (הכללי), דהיינו שהחלק הראשון של חלק ב' הוא חלק המשנה השני²⁵ :

חלק א' : מצד קדושת עם ישראל

1. **אך את שבתתי תשמרו,**

כי אות הוא ביני וביניכם לדתיתכם, לדעת כי אני ד' מקדשכם (יג).

2. **ושמרתם את השבת**

כי קדש הוא לכם,

מחלליה מות יומת, כי כל העשה בה מלאכה ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמיה (יד).

חלק ב' : מצד עדות עם ישראל על הקב"ה שברא את העולם

2. **ששת ימים יעשה מלאכה, וביום השביעי שבת שבתון**

קדש לד',

כל העשה מלאכה ביום השבת מות יומת (טו).

1. **ושמרו בני ישראל את השבת, לעשות את השבת לדתם ברית עולם (טז).**

ביני ובין בני ישראל אות הוא לעלם, כי ששת ימים עשה ד' את השמים ואת

הארץ, וביום השביעי שבת וינפש (יז).

---

²⁵ הרב אלחנן סמט בספרו "עיונים בפרשות השבוע" (עמודים 262-263) כתב שהפרשה מחולקת לשני חלקים, שבכל אחד מהם שלושה מרכיבים, היוצרים שלושה מעגלים מסביב לציר מרכזי, שהוא פסוק טו. אך לעניות דעתי נראה להסביר אחרת, כמו שהתבאר, שאכן יש כאן שני חלקים, כמו שכתב הרב סמט, אך שני החלקים מסודרים בשני מעגלים בלבד, בלא ציר מרכזי.

בצורה יותר מפורטת מוסברים הדברים בטבלה הבאה:

ב. השבת כעדות בני"י על הקב"ה	א. השבת כמעלת ישראל		
ושמרו בני ישראל את השבת, לעשות את השבת לדרתם ברית עולם (טז).	אך את שבתתי תשמרו (יג)	ציווי	1
ביני ובין בני ישראל אות הוא לעלם, כי ששת ימים עשה ד' את השמים ואת הארץ, וביום השביעי שבת וינפש (יז).	כי אות הוא ביני וביניכם לדרתיכם, לדעת כי אני ד' מקדשכם (יג).	נימוק-אות	
ששת ימים יעשה מלאכה, וביום השביעי שבת שבתון (טו)	ושמרתם את השבת (יד)	ציווי	
קדש לדי (טו)	כי קדש הוא לכם (יד)	נימוק-קדש	2
כל העשה מלאכה ביום השבת מות יומת (טו).	מחלליה מות יומת, כי כל העשה בה מלאכה ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמיה (יד).	עונש	

סיום

פרשה זו, שבאה להזהיר את בני ישראל שלא יבנו את המשכן בשבת (רש"י), לא רק הזהירה, אלא גם ביארה את מעלותיה העצומות של השבת, כדי שנבין מדוע אפילו המשכן, שענינו גדול ועצום - להשרות את השכינה בישראל, אין מלאכת הקמתו דוחה שבת. יהי רצון שכל עם ישראל ישמור את השבת, ומתוך כך נזכה לגאולה השלמה ולבנין בית המקדש בקרוב.